

ΤΖΟΖΗ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ:
Βλέπουμε επιθέσεις ενάντια στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η ιστορία δείχνει ότι οι πρώτες που πληρώνουν είναι οι γυναίκες και τα δικαιώματά τους

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

Στην Αντιγόνη Σολομωνίδου-Δρουσιώτου
antigoni.drousioutou@phileleftheros.com

ΦΩΤΟ: ANTONIS ANTONIO

Αντιλαμβάνεται την εξωτερική πολιτική ως μέσο για την προώθηση των εθνικών συμφερόντων και τονίζει πως η εξασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών είναι συμφέρον εθνικό. Ο λόγος για τη σύμβουλο του υπουργού Εξωτερικών για θέματα Ισότητας των Φύλων Τζόζη Χριστοδούλου, η οποία τονίζει πως την ισότητα πρέπει να τη διαχειριστούμε έξω από το καθεστώς που γνωρίζουμε μέχρι σήμερα. Πρέπει να κάνουμε την αλλαγή μέσα από εκείνες τις πολιτικές που αλλάζουν τις δομές.

-Ποιο το μήνυμα της σημερινής Παγκόσμιας Ημέρας της Γυναίκας;
-Παρόλο που θεωρώ ότι δεν πρέπει να γιορτάζουμε την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, φέτος, 25 χρόνια μετά από τη Διακήρυξη και την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, ερχόμαστε να κάνουμε μια ανασκόπηση στο πού βρισκόμαστε με τα δικαιώματα των γυναικών, ποια πρόοδος έγινε, ποια τα εμπόδια και πώς προχωρούμε.

Ενεργή η Κυπριακή Δημοκρατία στη διαμόρφωση θέσεων σε πολλαπλά επίπεδα σε ό,τι αφορά την ισότητα γυναικών και ανδρών

-Γιατί θεωρείτε ότι δεν πρέπει να γιορτάζεται η Ημέρα της Γυναίκας;

-Το γεγονός ότι παρατηρούμε μια οπισθοδρόμηση στα δικαιώματα των γυναικών σε παγκόσμιο επίπεδο. Ένα παράδειγμα είναι το πτωτικό ποσοστό των γυναικών, ποια πρόοδος έγινε, ποια τα εμπόδια και πώς προχωρούμε.

που αφορά τη σεξουαλική και αναπαραγωγική βία και τα δικαιώματα των γυναικών. Πνεται ένας πόλεμος να περιοριστεί ο ορισμός που αφορά στα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα των γυναικών. Βλέπουμε να συνεχίζεται η βία κατά των γυναικών αφού μία στις τρεις γυναίκες θα πέσει θύμα βίας. Η πλειονότητα των θυμάτων εμπορίας προσώπων είναι γυναίκες. Ταυτόχρονα, είναι μια ημέρα υπενθύμισης ότι έχουμε πετύχει πρόοδο που αφορά στα δικαιώματα των γυναικών και, παράλληλα, είναι μια ευκαιρία να θυμόμαστε και να επικροτούμε τους αγώνες των γυναικών, ανά το παγκόσμιο, πριν από εμάς, ώστε να επιτύχουμε τη μέχρι σήμερα πρόοδο, αλλά και να αναγνωρίζουμε λάθη που έχουν γίνει και να μάθουμε από αυτά.

-Πού οφείλεται αυτή η οπισθοδρόμηση, η οποία έκανε τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών Αντόνιο Γκουτέρες να δηλώσει ότι θα πρέπει να «αυθιχθεί η αντίστροφη πίεση»;

-Η πρώτη αυθόρμητη απάντησή μου θα έλεγα είναι στα πατριαρχικά καθεστώτα.

-Πίσω από αυτό το μοτίβο έχουν καλυφθεί δεκαετιών εκστρατείες που δεν ευδοκίμησαν.

-Αυτό που παρατηρώ είναι ότι συρρικνώνεται ο δημοκρατικός χώρος, ο χώρος της κοινωνίας των πολιτών. Βλέπουμε επιθέσεις ενάντια στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και η ιστορία δείχνει ότι οι πρώτες που πληρώνουν είναι οι γυναίκες και τα δικαιώματά τους. Βλέπουμε πολλά κράτη να υποθετούν τον ορθό πολιτικό λόγο, να μιλούν περί ισότητας, να λένε ότι οι γυναίκες έχουν δικαιώματα, να εξαγγέλλουν εθνικά σχέδια δράσης, αλλά εκείνο που αποσιωπάει είναι η εφαρμογή τους διότι στο τέλος η ισότητα δεν αποτελεί προτεραιότητα. Λέμε ότι ισότητα σημαίνει πρόοδος στις ίσες ευκαιρίες, ίσα δικαιώματα κ.τ.λ., όμως πρέπει να είμαστε πάρα πολύ προσεκτικοί/ες ώστε οι συζητήσεις που γίνονται να μην είναι μέρος του στάτους κβο, αλλά να αποτελέσουν μέρος μιας κοινωνικής μεταρρύθμισης, η αλλαγή που θέλουμε στις κοινωνίες μας. Την ισότητα πρέπει να τη διαχειριστούμε έξω από το καθεστώς που γνωρίζουμε μέχρι σήμερα. Πρέπει να κάνουμε την αλλαγή. Να μην ερχόμαστε να λέμε ότι ενσωμα-

Η εξασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών είναι εθνικό συμφέρον

τώνουμε τη διάσταση του φύλου στα χαρτιά, αλλά το πώς στην πράξη θα καταφέρουμε να αλλάξουμε τις πολιτικές και πως αυτές θα έχουν θετικό αντίκτυπο στις κοινωνίες.

-Γι' αυτό ο υπουργός Εξωτερικών χρειάζεται μια σύμβουλο σε θέματα ισότητας των φύλων;

-Ενσωματώνοντας τη διάσταση του φύλου στην εξωτερική πολιτική, πέραν του ότι δείχνει πως η Κύπρος δεν αποτελεί ένα μονοθεματικό κράτος, φέρνει στο τραπέζι μια καινούργια προοπτική, η οποία κατά τη διαμόρφωση πολιτικών λαμβάνει υπόψη τις διαφορετικές ανάγκες γυναικών και ανδρών. Μιλούμε για θέματα κοινωνικά, για ανθρώπινα δικαιώματα, τα δικαιώματα των γυναικών, και η Κύπρος άρχισε ενεργά να εμπλέκεται σε αυτούς τους διαλόγους. Με αυτό τον τρόπο ξεκινήσαμε νέες συνεργασίες ώστε να μπορούμε να συμβάλουμε στην προώθηση της ισότητας.

-Δεν είχαμε μέχρι τώρα;

-Θα έλεγα ότι με την απόφαση του υπουργού να ενσωματωθεί η διάσταση του φύλου στην εξωτερική πολιτική είναι πλέον πολιτική προτεραιότητα του υπουργείου. Ο υπουργός Εξωτερικών ενσωματώνει την έμφυλη διάσταση τόσο στον λόγο του κατά τη διεθνή φόρα και συναντήσεις, αλλά και στην πράξη μέσω των δράσεων και την πολιτική του υπουργείου. Αυτό που αναγνωρίζω στον κ. Χριστοδουλίδη είναι ότι υλοποιεί πολιτικές προς αυτή την κατεύθυνση. Έργεται πρακτικά η Κυπριακή Δημοκρατία να είναι ενεργή στη διαμόρφωση θέσεων σε πολλαπλά επίπεδα σε ό,τι αφορά θέματα ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών.

-Είναι δυνατόν τον 21ο αιώνα, 20 χρόνια επείγουσα του ψηφίσματος 1325 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ για τις Γυναίκες, την Ειρή-

νη και την Ασφάλεια, 25 χρόνια από τη Διακήρυξη και την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου, πέντε χρόνια από τον παγκόσμιο στόχο βιώσιμης ανάπτυξης, να μιλούμε για αυτονόητες ελλείψεις από πολιτικές;

-Γι' αυτό μιλούμε για οπισθοδρόμηση και στασιμότητα.

-Ένας σύμβουλος του υπουργού Εξωτερικών μπορεί να αλλάξει τις πολιτικές;

-Μπορεί να συμβάλει στην αλλαγή και το είδαμε, για παράδειγμα, με διάφορες παρεμβάσεις μας. Στην Κύπρο έχουμε προβλήματα με εμπορία γυναικών, σεξουαλική κακοποίηση, γυναικοκτονίες, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση θέσεων και πολιτικών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και επίπεδο Ηνωμένων Εθνών, μέσω της εξωτερικής μας πολιτικής, βοηθούμε και τον τόπο μας, διότι αυτές οι πολιτικές

θα γυρίσουν πίσω σπίτι μας.

-Συζητάτε με τον υπουργό Εξωτερικών;

-Η συνεργασία μου με τον υπουργό Εξωτερικών είναι εξαιρετική και σε συχνή βάση του υποβάλλωισηγήσεις και θέσεις όσον αφορά στην ισότητα των φύλων τόσο σε διμερές όσο και πολυμερές επίπεδο, συμπεριλαμβανομένων του Συμβουλίου Υπουργών Εξωτερικών, του Συμβουλίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και σε περιφερειακό επίπεδο, όπως για παράδειγμα της Ένωσης για τη Μεσόγειο, μέσω της οποίας συμβάλαμε ενεργά στη διαμόρφωση κάποιων δεικτών για την ισότητα στην περιοχή. Θα φιλοξενήσω στην Κύπρο την περιφερειακή συνεδρία της Ένωσης τον Ιούλιο 2020 που αφορά στην ισότητα των δύο φύλων. Θα ήθελα να σημειώσω πως η συνεργασία μου επεκτείνεται και με διάφορους πρέσβεις τόσο της Κύπρου όσο και με πρέσβεις επιτετραμμένους/ες στην Κύπρο, όπως επίσης με διάφορα τμήματα και διευθύνσεις στο υπουργείο, με τη στενότερη συνεργασία να είναι με το τμήμα Πολυμερών Σχέσεων και Διεθνών Οργανισμών του υπουργείου. Πεισισμένη μου είναι ότι η διάσταση του φύλου, η ισότητα γυναικών και αντρών πρέπει να είναι ένα θέμα οριζόντιο στην πολυμέρεια.

-Εισακούονται οι προτάσεις σας;

-Ναι, όπως ανέφερα και πιο πάνω με παραδείγματα. Να πω επίσης ότι με εξέπληξε πολύ θετικά το γεγονός ότι η διάσταση του φύλου αρχίζει αργά-αργά να γίνεται θέμα οριζόντιο ενδιαφέροντος στο υπουργείο. Δεν ήλθα στο υπουργείο να επιβάλλω σε οποιονδήποτε ή οποιαδήποτε διπλωμάτη πώς να ενσωματώσει τη διάσταση αυτή, αλλά μέσω εισηγήσεων να υπάρξει η απαραίτητη συνεργασία για ενσωματώσει της. Πιστεύω ότι θα πρέπει να το νιώσουν όλοι/ες δικό τους θέμα και να περάσει το μήνυμα ότι η έμφυλη διάσταση προσφέρει πολλές πλατφόρμες και νέες δυνατότητες συνεργασίας με απώτερο σκοπό την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών.

ΟΗΕ ΚΑΙ ΕΕ ΝΑ ΚΑΝΟΥΝ ΤΗΝ ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ ΤΟΥΣ

-Σε ποιους τομείς δράσης θα εμπλεκείτε;

-Θέλουμε να εμπλεκούμε ενεργά σε θέματα μεταξύ άλλων που αφορούν στη βία ενάντια στις γυναίκες, τις γυναίκες και την εκπαίδευση, γυναίκα και διπλωματία, τα σεξουαλικά και αναπαραγωγικά δικαιώματα. Αυτά είναι και θέματα που προωθούμε σε όλα τα επίπεδα - περιφερειακά, ευρωπαϊκά και διεθνή.

-Για δεκαετίες ζήσατε την πλευρά της κοινωνίας των πολιτών;

-Ένα μεγάλο κεφάλαιο της ζωής μου από το οποίο παρατηρούσα τα κενά και ασκούσα πολιτική πίεση για να αλλάξουν νομοθεσίες, πολιτικές κ.λπ. Η Κύπρος ακουγόταν στα διεθνή φόρα περισσότερο από τις ΜΚΟ και αυτό πρέπει να συνεχιστεί. Ναι, έχουμε συμβάσεις, ναι, έχουμε νομοθεσίες, όμως αντιμετωπίζουμε τεράστια κενά και η άσκηση πολιτικής πίεσης είναι ένας από τους πιο σημαντικούς ρόλους των ΜΚΟ. Με την ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην άσκηση της εξωτερικής πολιτικής, ένα από τα ζητούμενα είναι να βοηθήσουμε να αλλάξουν τα δεδομένα και στην Κύπρο. Αντιλαμβάνομαι την εξωτερική πολιτική ως μέσο, μεταξύ άλλων, για την προώθηση των εθνικών συμφερόντων. Η

εξασφάλιση των δικαιωμάτων των γυναικών είναι εθνικό συμφέρον.

-Γιατί δεν εφαρμόζουμε τις νομοθεσίες;

-Θεωρώ ότι υπάρχει κενό στην εφαρμογή διότι η ισότητα δεν θεωρείται προτεραιότητα. Θα πρέπει να δούμε πως όλα αυτά που κηρύσσουμε γίνονται πράξη. Γι' αυτό, στο πλαίσιο δράσης που ετοιμάζουμε στο υπουργείο Εξωτερικών, υπογραμμίζουμε την ανάγκη συνεργασίας μεταξύ άλλων με την κοινωνία των πολιτών, τις γυναικείες οργανώσεις, ακαδημαϊκά ιδρύματα και άλλα υπουργεία. Η στρατηγική μας όσο αφορά την εξωτερική πολιτική και την ισότητα των φύλων δεν είναι να κηρύσσουμε περί ισότητας. Προτεραιότητα είναι ενεργά να συμβάλουμε στη διαμόρφωση θέσεων-πολιτικών στα φόρα, να δημιουργήσουμε τις απαραίτητες συνεργασίες και να είμαστε μέρος αυτής της προσπάθειας διότι η πολυμέρεια μπορεί να παίξει τεράστιο ρόλο στην προώθηση των δικαιωμάτων των γυναικών. Ο Γ.Γ. του ΟΗΕ παραδέχτηκε ότι υπάρχει οπισθοδρόμηση, αλλά και τα ίδια τα Ηνωμένα Έθνη πρέπει να κάνουν την αυτοκριτική τους, το ίδιο και η ΕΕ, και ίσως να γίνει μια αναθεώρηση για τον ρόλο που μπορούν να παίξουν στην προώθηση της ισότητας.

Πλαίσιο δράσης για την ισότητα των φύλων

-Ποιοι είναι οι στόχοι του πλαισίου δράσης που ετοιμάζετε;

-Ο πρώτος στόχος είναι να γίνουν στρατηγικές προς την κατεύθυνση της ισότητας μεταξύ γυναικών και αντρών στην εξωτερική πολιτική. Ο σκοπός είναι η ενίσχυση διμερών - πολυμερών σχέσεων που θα έχουν αποτέλεσμα στη συμβολή της προώθησης της ισότητας. Θα χρησιμοποιηθούν εργαλεία όπως είναι η Διακήρυξη της Πλατφόρμας του Πεκίνου, η Σύμβαση για την καταπολέμηση κάθε μορφής διάκρισης κατά των γυναικών, θα χρησιμοποιηθούν διάφορες συμβάσεις και εργαλεία ώστε να ενισχύσουμε τις διμερείς και πολυμερείς μας σχέσεις για να έχουμε αποτέλεσμα πίσω στη χώρα μας. Ένας άλλος στόχος είναι, μέσα από την αναπτυξιακή βοήθεια και μέσα στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων της Κύπρου, να είμαστε πιο ενεργοί στην οικονομική συμβολή αναπτυσσόμενων χωρών που αφορούν τα δικαιώματα των γυναικών. Για παράδειγμα, έχουμε ήδη προσφέρει στο ευρωπαϊκό δίκτυο Anna Lindh ποσό για εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και δικαιώματα μέσω της εκπαίδευσης. Θα σχεδιάσουμε το πρόγραμμα μαζί τους. Επίσης αυξάνονται οι συνεισφορές μας στα

Ηνωμένα Έθνη όπως στην οργάνωση UN Women και δώσαμε οικονομική βοήθεια στο Trust Fund για την εμπορία προσώπων, αυτά είναι μέρος διαχείρισης του προϋπολογισμού με τον φακό του φύλου. Ο δεύτερος, η ενίσχυση μέσω οικονομικών συνεισφορών, όπως ανέφερα, και ο τρίτος στόχος είναι η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση, όπως για παράδειγμα το συνέδριο που διοργανώσαμε πρόσφατα για τις «Γυναίκες στη διπλωματία» με την τέως Υπαιτη Εκπρόσωπο της ΕΕ για την Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφαλείας Φεντέρικα Μογκερίνι, την υπουργό Εξωτερικών της Νορβηγίας Ine Eriksen Soeride και την Επίτροπο μας Στέλλα Κυριακίδου.

-Το πλαίσιο δράσης πότε ολοκληρώνεται;

-Κάναμε μια δημόσια διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών, μια εσωτερική, εδώ στο υπουργείο Εξωτερικών, με τους διπλωμάτες, και ενημερώνω τους αρχηγούς πολιτικών κομμάτων, οι οποίοι έχουν θετικά σχόλια. Ευελπιστώ στα μέσα του έτους να έχουμε ένα τελικό πλαίσιο.

-Θεωρητικά μπορεί να έχουμε όλους τους νόμους, συμβάσεις, κ.λπ., αλλά υπάρχει τεράστια απόσταση από τη θεωρία στην πράξη.

-Έχετε απόλυτο δίκαιο και πρέπει να δούμε πώς η πολιτεία θα έλθει πιο κοντά στον κόσμο. Υπάρχει τεράστιο χάσμα. Εδώ παίζει ρόλο και η Κοινωνία

των Πολιτών, αλλά την ευθύνη έχουν η πολιτεία και το κράτος.

-Κάποιοι διερωτήθηκαν ειρωνικά τι χρειάζεται ο υπουργός Εξωτερικών σύμβουλο για θέμα ισότητας;

-Απλά κάποιοι επιβεβαιώνουν την κουλτούρα που επικρατεί γύρω από την ισότητα των φύλων ώστε να μην είναι προτεραιότητα. Επιβεβαιώνουν επίσης το αρνητικό στερεότυπο που επικρατεί γύρω από το υπουργείο Εξωτερικών ότι οι εξωτερικές/διεθνείς σχέσεις δεν δίνουν με τα δικαιώματα των γυναικών όπως και σε άλλους τομείς.

-Πώς ήταν η μετάβαση από την κοινωνία των πολιτών στο υπουργείο Εξωτερικών;

-Δεν μπορεί να πω ότι ήταν εύκολη η μετάβαση, αλλά ούτε και δύσκολη, είναι πρόκληση.

-Ποια είναι η πρόκληση;

-Φεύγοντας από ένα περιβάλλον πλήρους ασφάλειας, όπου δούλεγα για 15 χρόνια μόνο με γυναίκες, το Μεσογειακό Ινστιτούτο Μελετών Κοινωνικού Φύλου, το οποίο ένιωθα σπίτι μου, μήγκα μέσα σε νέες διαδικασίες με προκλήσεις, διότι ερχόμουν από έξω και δεν γνώριζα κανένα. Στην αρχή θα έλεγα ότι ένιωσα να υπήρχε μια επιφυλακτικότητα από συνεργάτες, η οποία όμως δεν κράτησε για πολύ. Υπάρχει επαγγελματικότητα μεταξύ μας.

Δεν αλλάζει ο κόσμος μέσα σε μια μέρα

μέσα από την αναπτυξιακή βοήθεια και μέσα στα πλαίσια των οικονομικών δυνατοτήτων της Κύπρου, να είμαστε πιο ενεργοί στην οικονομική συμβολή αναπτυσσόμενων χωρών που αφορούν τα δικαιώματα των γυναικών. Για παράδειγμα, έχουμε ήδη προσφέρει στο ευρωπαϊκό δίκτυο Anna Lindh ποσό για εκπαιδευτικά προγράμματα που αφορούν τη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και δικαιώματα μέσω της εκπαίδευσης. Θα σχεδιάσουμε το πρόγραμμα μαζί τους. Επίσης αυξάνονται οι συνεισφορές μας στα

-Ποιο στίγμα θέλετε να αφήσετε στο υπουργείο Εξωτερικών;

-Προσωπική μου προτεραιότητα είναι τα δικαιώματα των γυναικών, εκεί όπου μπορούμε να συμβάλουμε, ώστε να υπάρξει επιτάχυνση προς την ισότητα. Όπως βλέπουμε μετά από 25 χρόνια από τη Διακήρυξη του Πεκίνου, 41 χρόνια από τη Σύμβαση για την Καταπολέμηση όλων των Μορφών Διακρίσεων ενάντια στις Γυναίκες, η ισότητα αργεί να έλθει. Η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στην εξωτερική πολιτική της Κύπρου να παραμείνει ως

προτεραιότητα και στο μέλλον διότι προσθέτει στις όποιες προσπάθειες γίνονται έδαφος για ουσιαστικές αλλαγές και αυτός είναι ο στόχος.

-Εστιάζοντας μόνο στις γυναίκες αυτό από μόνο του δεν δημιουργεί διάκριση;

-Ναι, μέχρι να αντιμετωπιστούν τα διάφορα προβλήματα και κενά. Όταν παγκόσμια μόνο 31 είναι οι γυναίκες υπουργοί Εξωτερικών, αυτό είναι διάκριση. Δεν αλλάζει όμως ο κόσμος μέσα σε μια μέρα, πρέπει να αλλάξουν δομές και αυτές αλλάζουν μέσα από πολιτικές.